

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н Иван Захариев Сълов
относно качествата на дисертационния труд на
Акилтай Ахмеджанович Касимов на тема
„Мерки за процесуална принуда в наказателния
процес на Република Казахстан: проблеми на
теорията и практиката“
с оглед придобиване на научната
степен „доктор на юридическите науки“

Темата на дисертационния труд е дисертабилна, актуална и значима, доколкото мерките за процесуална принуда са най-пряко свързани с гарантирането на правата и законните интереси на гражданите, както и с ролята на съда в това отношение, в контекста на демократизацията на обществените отношения в Република Казахстан и на новата редакция на НПК на Република Казахстан, приета на 4 юли 2014 г.

В рамките на новата концепция за националното наказателнопроцесуално право, докторантът предлага и обосновава нов подход за решаването на съществуващите проблеми: преди всичко чрез теоретично осмисляне на ефективен механизъм относно прилагането на мерките за процесуална принуда. Акцентира върху по-нататъшното развитие на началото на състезателността и разширяването на приложното поле на принудителни мерки, алтернативни на задържането под стража. Уместно докторантът се позовава на констатацията на проф. М.Ч.Когамов, че законодателят се е поддал на вижданията на практики, без необходимата критична оценка и теоретично осмисляне. Показателно е и заглавието на труда на М.Ч.Когамов: „Правотворчество заради правотворчеството – път за никъде“.

Обект на изследването са проблемите на теорията и практиката по прилагане на процесуална принуда в наказателното производство.

Предмет на изследването са теорията и практиката за избор на съответната принудителна мярка в дейността на съответните органи, на различните стадии на процесуалното развитие.

Целта на изследването е фундаментална разработка на проблемите на теорията и практиката, свързани с мерките за процесуална принуда. В съответствие с нея са и поставените задачи, които са успешно изпълнени.

Изследването е на основата на научнообоснованата диалектико-материалистическа методология. Приложен е интердисциплинарният подход в рамките на други правни клонове – наказателно право, международно и конституционно право. Използвани са традиционните логически методи, исторически, сравнително-правен и др.

Трудът е в обем от 386 стр. и е структуриран в увод, четири глави със съответните параграфи, заключение и библиография, която структура съответства на поставените цел и задачи.

По-важните тези на докторанта, които са добре аргументирани, са следните:

Дал е авторско определение на понятието „мерки за процесуална принуда в наказателния процес“;

Обосновано е разграничението на института на процесуалната принуда от института на процесуално-следствените действия;

Обоснован е изводът, че правомощието на прокурора да налага мярката за процесуална принуда „задържане под стража“ не е гаранция за правата на обвиняемия, а е осигурявала реализирането на обвинителната функция в наказателното производство;

Разгледани са процесуалните гаранции с оглед налагането на мерките за процесуална принуда според НПК на Република България и НПК на Република Казахстан;

Анализирана е политиката на суверенен Казахстан, насочена към привеждане на регламентацията на мерките за процесуална принуда в съответствие с международните стандарти в областта на правата и свободите на човека и гражданина;

Определени са три независими групи проблеми на съдебното одобрение на задържането под стража: материалноправни, организационни, наказателнопроцесуални;

Разработена е класификацията на международните стандарти за избор и налагане на мярката за неотклонение „Задържане под стража“;

Определена е ролята и мястото на съдия-следователя в системата за осигуряване на конституционните права и свободи на човека и гражданина.

Мога да посоча следните по-важни приноси моменти в дисертационния труд:

Направена е задълбочена оценка на историческото развитие на възгледите по отношение на мерките за процесуална принуда и на съвременните виждания. Възприет е балансиран подход при изследването на отношението между държавната принуда и защитата на правата на гражданите;

На основата на теоретичен анализ е предложен научнообоснован понятиен апарат, относим към изследваната материя;

Предложен е нов подход към осигуряването и гарантирането на правата и свободите на човека и гражданина при избора и прилагането на мерките за процесуална принуда в наказателния процес на Република Казахстан;

Изграден е собствен теоретичен модел относно научната представа за мерките за процесуална принуда, ограничаващи конституционното право на лична свобода;

Изследвани са приликите и различията по отношение на мерките за процесуална принуда според НПК на Република България и НПК на Република Казахстан;

Направен е успешен сравнително-правен анализ по отношение на мерките за процесуална принуда и режима за налагането им в процесуалните системи на Република България и Република Казахстан, като са използвани трудове на български автори процесуалисти. Направен е сравнително-правен анализ на прилагането и режима на налагането на мярката „Задържане под стража“ в англо-американския и романо-германския наказателен процес;

Интерес представлява историческото изследване на казахското обичайно право и на Съдебните устави на император Александър II от 1864 г. в контекста на предмета на дисертационния труд;

Интерес представлява и ретроспекцията по отношение на изследваната материя от времето на съветската система;

Подчертана е водещата роля на съда при ограничаването на някои права на гражданите, свързано с мерките за процесуална принуда. Интерес представлява фигурата на т.нар. „следствен съдия“. По този повод е направено пространно историческо изследване. Проведено е разграничение между „следствен съдия“ и „съдия-следовател“. Отделено е място и на прокурорския надзор върху задържането под стража.

Дисертационният труд е задълбочено теоретично изследване с оригинални научни виждания. Но той има и определена практическа значимост за дейността на органите на досъдебното производство и съда, както и с оглед на законотворческата дейност. Трудът е изцяло дело на докторанта.

Научните резултати от дисертационното изследване са систематизирани и апробирани на научно-практически конференции, в учебния процес, в практическата дейност на съдилищата и в законотворческия процес в Република Казахстан.

По време на обсъждането на дисертационния труд в катедрата, г-н Касимов много добре представи и защити тезите си, като същевременно

се отнесе много сериозно към направените бележки, с оглед повишаване качествата на труда. Много от тях е възприел.

Авторефератът отговаря на изискванията.

Използван е богат научен апарат.

Има необходимия брой публикации по темата.

Позволявам си да препоръчам на докторанта в бъдещата си научна дейност да обърне внимание на т.нар. „Специални разузнавателни средства“, доколкото тяхното прилагане като способ на доказване има най-пряко отношение към правата на гражданите, вкл. и към формирането на доказателствената съвкупност възоснова на която се определят и налагат съответните мерки за процесуална принуда. Другата ми препоръка е да разшири приложното поле на интердисциплинарния метод, като използва относими към наказателния процес знания от областите на икономическата наука, на социологията, на психологията и т.н. Тези препоръки не влияят върху положителната ми оценка на дисертационния труд.

Личните ми впечатления от докторанта са отлични. Той е изграден юрист, съчетаващ задълбочена теоретична подготовка и богат практически опит.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд като цяло е едно задълбочено, пространно и многоаспектно изследване на материята, отговарящо на законовите изисквания, поради което си позволявам да препоръчам на научното жури да даде на АКИЛТАЙ АХМЕДЖАНОВИЧ КАСИМОВ научната степен „доктор на юридическите науки“ по научната специалност Наказателен процес, професионално направление 3.6. Право.

София, 18.09.2017 г.

Рецензент:

/проф. д.ю.н И.Сълов/